

משמעות דנפקין מהיכלה
של תורה מתיבתא רבה
ישיבת
כנסת יצחק
חדרה

הביאני הדריו

גליון 229

מזן רבינו ראש הישיבה שליט"א

תקעו לפני כדי שאזכור לכם עקידת יצחק

אולם מדברי הראשונים משמע ביאור אחר בזה. דיעווי' בסידור הגר"א שהביא מהראשונים שפירשו דיעשה האדם הענין להיות נראה כאילו הוא היה נעקד ומוסר נפש לה', וכאילו יובל לטבח להיות נקרב ע"ג המזבח וכו'. וכן איתא במאירי (שם) 'שיתעוררו לעקידת יצחק וכו' ומתוך כך מעלה עליהם הקב"ה כאלו הם בעצמם נעקדו כמוהו, לפי שמחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה'. וכן מפורש בספר החינוך (מצוה ט"א), ענין תקיעת שופר בר"ה וכו' לקבוע מחשבותינו על ענין עקידת יצחק ונציר בנפשינו לעשות גם בנו כמוהו לאהבת השם, ומתוך כך יעלה זכרונינו לפני ה' לטוב וכו' עכ"ד. וכן לשון רס"ג (טעמי מצות שופר), הענין השישי, להזכירנו עקידת יצחק שמסר נפשו לשמים, וכן אנחנו נמסור נפשינו על קדושת שמו, ויעלה זכרונינו לפניו לטובה. ומבואר בהנך ראשונים שפירשו את דברי רבי אבהו דחיובינו הוא להגיע להרגשה כאילו עקדנו עצמינו לפניו, והיא חלק מעבודת השופר, שעל ידו מתקשרים לעקידת יצחק, ויש לבאר הענין. ועכ"פ נראה דזה מקור דברי המשנ"ב בשם הא"ר הנ"ל דעבודת ר"ה היא 'כאילו מקריב את עצמו', וקבעו כטעם למנהג הסליחות בתורת ביקור קודם ההקרבה. ועלינו לבאר היאך מתקיים ענין זה במהלך עבודת יום ראש השנה.

ג. והנה נסיון העקידה היה גם לאברהם וגם ליצחק. ויל"ע מה הוא

לעד. ולפי"ז צריך לפרש בדברי רבי אבהו במה שהוסיף 'ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני', דזה הוא גדר זכות עקידת יצחק המתייחסת לזרעו אחריו לדורותיו, דכאילו הם עוקדים את עצמם.

א. במשנ"ב (תקפ"א סק"ו, וכן בחיי"א קל"ה) הביא בשם הא"ר טעם למנהג הרמ"א לומר סליחות ד' ימים קודם ר"ה, כעין שמצינו בקרבנות שצריכים ביקור ד' ימים לפני הקרבנות, וכתוב גבי ר"ה 'ועשיתם עולה' ולא כתיב 'והקרבתם עולה',

ללמדך שבר"ה יעשה אדם עצמו כאלו מקריב את עצמו. ולכן קבעו ד' ימי סליחות לבקר כל מומי חטאתו ולשוב עליהם, עכ"ד. ואמנם בראשונים הובאו טעמים אחרים למנהג זה, [עיי' בר"ן שביאר משום שבכ"ה אלול נברא העולם, והובא בביאור הגר"א שם]. והמשנ"ב הביא טעם זה שלא נזכר בראשונים. ויל"ע במקור דרשא זו שצריך לעשות אדם כאילו מקריב עצמו, שלא נזכרה במדרשים שלפנינו, [ובמדרש (ויק"ר כ"ט ועוד) איתא **שהקב"ה עושה אותנו כבריאה חדשה בר"ה**], וצ"ב.

ב. ויתכן שמקור הענין בדברי הגמ' (ר"ה דף טז ע"א) אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם **כאילו עקדתם עצמכם לפני**. ובפשוטו הכוונה דע"י התקיעה מעוררים את זכות העקידה, והיא עומדת לנו כאילו אנו נעקדנו. ואכן העקידה היא הזכות הגדולה שאף מבטיחה לנו את העתיד לבוא, וכלשון הרמב"ן (בראשית כ"ט) וז"ל, והנה זו הבטחה שלימה בגאולה העתידה לנו, עכ"ל. * ולשון האבן עזרא (שם), זו היא השבועה הגדולה העומדת

תאחדות
ישיבת
יצחק
KNESSET
YITZCHAK
למשין את האור...

בפרוס השנה החדשה
מתכבדים אנו לשגר קמיה
רבינו מזן ראש הישיבה שליט"א
מזן המשגיה שליט"א
רבותינו רבני הישיבה שליט"א
ולכלל בוגרי וידידי הישיבה"ק
לשנה טובה תכתבו ותחתמו
לחיים טובים ולשלום

תהא השנה הבעל"ט - שנת ברכה והצלחה
שנת המשך הרמת קרן התורה בטהרה
שנת גאולה וישועה ברוחניות ובגשמיות
שנת בריאות ונחזק דקדושה מכל יוצ"ח

כתבה ומתאמה טובה
התאחדות חניכי הישיבה
מערכת הביאני חדריו

א. דברי הרמב"ן קאי עה"פ 'בי נשבעתי נאום ה' כי יען וגוי וירש זרעך את שער אויביו', דבעקידה נתווספה השבועה על הגאולה העתידה. ולפי"ז ילי"פ מש"א יזכור חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, דקאי על החסד שנתחסד אברהם כביכול עם קוב"ה בעקידה (וכמש"א חז"ל על אברהם אבינו ע"ה נע"י הקדמת תיקו"ז דף א ע"ב) 'אי זהו חסיד זה המתחסד עם קונו', ומכאן זה הובטחה הגאולה בשבועה, וזו הכוונה 'למען שמו', דהשבועה היתה בשמו יתברך כמשנ"א 'בי נשבעתי נאום ה', וכל זה היה באהבה - מתוך אהבת השי"ת לאבות ובנים.

בדברי ר' אבהו הנ"ל הוזכרה זכות העקידה בלשון 'זכירה', 'כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם'. וכן בתפילת ר"ה (ברכת זכרונות) אנו מבקשים 'ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור'.

אמנם הענין מבואר, שהתפקיד המוטל עלינו הוא לעורר מלמטה את ענין העקידה, ופעולה זה מצינו נקראת 'להזכיר' כביכול. אך כשזוכים ומתעוררת עי"ז הזכות למעלה, הרי מצינו ית' הוי בגדר 'ראיה', שהיא בחינה נעלית יותר מזכירה, וכן'ל. ולכן כשאמר בגמ' שאמר הקב"ה שאנו נתקע בשופר כדי שאנו נעורר בזה זכות העקידה, שפיר נאמר בלשון 'זכירה', וכן בברכת זכרונות אנו מבקשים לעורר זכרון עקידת יצחק, דזו היא הבקשה שלנו לעורר מצינו את זכות העקידה. אבל הנפעל עי"ז הוא שתתעורר לפניו זכות זו, ושוב לא הוי רק כ'זכירה' אלא הוי בגדר 'ראיה'. ולכן כשאמר הקב"ה שהוא יזכור זכות אבות, אינו מזכיר לשון 'זכירה' גבי יצחק, דמצד הקב"ה הויא העקידה בגדר 'ראיה'. וכמו שאנו אומרים בתפילה (ברכת זכרונות) 'ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם', משום שבזה מתייחסים אל הנפעל, שתהיה נראית העקידה, ואז כבר הויא בבחינת 'ראיה'.

ו. והנה בדברי חז"ל עה"פ (בראשית כב, יד), 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, אשר יאמר היום בהר ה' יראה' (הובא ברש"י סם), מדרש אגדה, ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות, כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים בהר ה' יראה, אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה. והיינו שנאמרה כאן הבטחה על ראיית זכות העקידה לדורות', וכמבואר במדרשים (עי' להלן) שאברהם ביקש על כך מאת הקב"ה שיזכור זכות זו לבניו כשיחטאו, והוא דן אותם בכל שנה. ובדקדוק לשון רש"י יתכן לומר דהיינו

הנער', ואינו מכנהו 'בנך' כלל כדמעיקרא, ובהמשך אותו הפסוק נאמר 'כי עתה ידעתי וגו' ולא חשכת את בנך את יחידך ממני', הרי שוב מכנהו 'בנך' 'יחידך'. וכמו'כ לאחר מכן בשבועה נאמר 'ויאמר בי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך'. והכוונה בזה היא כי באמת לא שינה הקב"ה מן הציווי, והיינו דמעיקרא ציווהו להקריב את בנך את יחידך אשר אהבת', כלומר להקריב את קשר האהבה של 'בן' 'יחיד' 'אהוב'. ואת זה באמת קיים אברהם בשלימות, במה שהלך בלב שלם ועקדו על המזבח וכבר לקח את המאכלת בידו לשחטו, הרי שבזאת כבר שחט את כל הקשר הזה עם בנו כמו שנצטווה. ואז אמר לו מלאך ה', 'אל תשלח ידך אל הנער', דהיינו שאת מצאיות גופו של יצחק לא ישחוט, דאף מעיקרא המכוון בציווי היה להעלות לעולה את בחינת ה'בנך יחידך אשר אהבת', וזה נתקיים שפיר בכך גופא שעמד להקריבו, וזה המשך הפסוק 'כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני', וכמו'כ זה מה שנאמר בשבועת השי"ת 'כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך', דהיינו שהיתה בזה עשייה, שהרי באמת בכך קיים אברהם את עקידת 'בנו' 'יחידו', וכן'ל, והוא ביאור נפלא. ונמצא דבאמת אברהם קיים את חיובו בעקידת בנו בשלימות'.

ה. איתא בתורת כהנים (ויקרא כו, מט), 'זכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר', ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח, (הובא ברש"י סם). והיינו דזכות העקידה אינה רק בגדר 'זכירה' אלא הוי כראיה, דאפרו של יצחק נראה צבור ועומד לכפרה. ולכאורה צ"ע דהא ברש"י כ' עה"פ (ויקרא כג, כד) 'זכרון תרועה' וכו' לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל. וכן

הנסיון היותר קשה, ומה היא זכות העקידה לדורות, חלקו של אברהם או של יצחק. וכתב רבינו בחיי (פ' וירא), דכוחו של אברהם גדול משל יצחק, דהמפקיר עצמו ליהרג נקל הוא מאוד מן האב שבא לשחוט את בנו בידיו, [והוכיח כן מהא דאל"ה למה לא ציווה הקב"ה את אברהם לשחוט את עצמו, או שהיה מצווה את יצחק עצמו, עיי"ש].² והיא הזכות המיוחדת של העקידה, שעמד אברהם לשחוט את יצחק אע"פ שכבר נקבע אברהם כמעמיד לכל האומה הישראלית, והוא נעמד כה'אב' הראשון של כלל ישראל, וכפי שהובטח לו מאת השי"ת 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ולכאורה כל זה היה יורד ח"ו לטמיון. וכן הרי עבודתו של אברהם היתה לפרסם ולגלות בעולם את מצאיות השי"ת, ואשר הוא ית' אמת ודברו אמת, וכבר נודע לרבים הנס הגדול בהולדת יצחק עפ"י הבטחת ה', ושהוא יהיה ממשיך דרכו, ועתה הולך הוא לשחוט. ובאמת אין לנו כלל אפשרות לשער את גודל הנסיון שהיה לאברהם בכך.³ וכמו'כ הרי אברהם אע"ה שנתגלה לו בעל הבירה, ואף גילה לו את הנהגותיו, וכמש"נ 'המכסה אני מאברהם'. הרי שלכל הפחות היה לו מקום לשאול את הקב"ה היאך תתקיים הבטחה 'כי ביצחק יקרא לך זרע' וכו', דהיה יכול לומר 'תורה היא וללמוד אני צריך', ומ"מ הבין אברהם שאין זה הזמן להקשות ולשאול, שמא עי"ז יפגום בתמימות המעשה, והבין שבמצב זה 'תכלית הידיעה היא שלא נדע', לילך בזריזות ובתמימות לעשות את ציווי השי"ת באהבה.

ד. ונראה עוד לומר דבאמת קיים אברהם אבינו ע"ה אף את תוכנו של אותו הציווי לגמרי. עפ"י מ' שראיתי לבאר בפשט הפסוקים, דבציווי הקב"ה לאברהם נאמר בפירוש 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת', ואילו בהמשך הפרשה כשקרא אליו מלאך ה' מן השמים אמר לו 'אל תשלח ידך אל

ב. אמנם עיי' בשו"ת חת"ס (או"ח ח"א סי' ר"ח) שמי שזכותו של יצחק גדולה, משום שאברהם שמע הציווי מאת הקב"ה בעצמו, ומשאי"כ יצחק ששמע זאת מפי אברהם והיה זה אצלו בבחינת תושב"ע, ולכן מתפללים 'ועקדת יצחק לזרעו תזכור', דהיינו להשומעים לתורה שבע"פ ואינם מהרהרים אחר דברי חכמים כו', עיי"ש.

ג. ובפרט לפי"מ שביארנו במקו"א (עיי' פניני דעת ח"א) דענין ה'נסיונות' שנתנסה אברהם אע"ה היו דלא ניתן לו הכח ד'הקב"ה עוזרו', אלא הניחוהו מן השמים להתמודד בנסיון בכוחות עצמו, ואי"כ שוב לא ניתן לשער את גודל הקושי שבו. ומשאי"כ יצחק שלא היה זה 'נסיון' שבבילו וממילא היה לו את העזר והסיוע משמים. ובוה ביארנו גם קושיית העולם, שהרי במשך הדורות מסרו ישראל נפשם בשמחה עקד"ה, ומה היא הרבנות דאברהם, והוא מבואר כנ"ל. וש"י בדברי החת"ס (תורת משה תניא פ' וירא, הובא בסידור חת"ס בפרשת העקידה), שכתב וביאר כן להדיא, וז"ל, ואומר אני שענין הנסיון הוא כשהקב"ה לא יעזור את האדם רק שצריך בעצמו להתגבר על יצרו, וזה דבר גדול כמו שאחז"ל (קידושין דף ל ע"ב) עה"פ (תהילים לו, לב) 'צופה רשע לצדיק וגו' ה' לא יעזבונו בידו, אלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו, מה שאין כן בצדיק גמור הוא בסוף ימיו יכול לכבוש את יצרו, ומהאי טעמא מיושב קושיית העולם מדוע לא היה גם נסיון אצל יצחק [בעקידה], ולהני"ל י"ל שיצחק היה לו עזר מהקב"ה כי רק את אברהם היה רוצה הקב"ה לבחון אם הוא צדיק גמור ולא היה לו סיוע על זה מאתו יתברך, עכ"ל.

ד. וכמבואר במדרשים, (עיי' במד"ר פ"י), שבאמת לאחר העקידה אמר אברהם לפני הקב"ה, היה בליבי מה להשיבך ולומר לך, אתמול אמרת לי כי ביצחק וכו', וכבשתי את יצרי ולא השבתיך. ובפסיקתא (רבי פמי"א), א"ל רבש"ע גלוי היה לפניך שהיה לי מה להשיבך וכו' אילו השבתי אותך לא היה לך מה להשיבני, שהייתי אומר לך אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, ועכשיו אתה אומר לי לשחטו, ולא השבתי אותך אלא עשיתי עצמי כאלם וכחשר, 'ואני כחשר לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו'. ועי"ע לעיל בהרחבה (מאמר 'ימלכותא דילך היא' אות ז'), בגודל הנסיון.

ה. ויתכן דזה נרמז בדברי ר' אבהו 'כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם', דנתקיימה העקידה של בחינת ה'בין'.

ו. וש"י בדברי החת"ס (תש"ו או"ח ח"א סי' ר"ח) שכתב כעיי"ז וז"ל, והאמת בזה, שבוודאי היה יצחק עולה כולו כליל, כי בן אדם הנותן נפשו לשחיטה והקטרה בלי שום ציפוי שימלט נפשו עי"ד 'אליך ה' נפשי אשא', הרי נפשו כולו כליל לה' יתברך, ולא דמי לקרבן בהמה שצריך הפשט וניתוח וכליל לאישים ואז תעלה נפש בהמה לריח ניחוח, אבל לא כן נפש האדם בחיים חיותו נדבק בהי"ת על ידי מחשבתו ובתנאי שיהי מסירת נפש ממש, ואם כן היינו והעלהו לי לעולה, והרי העלהו והיה עולה, ואף על פי שזה דבר פשוט לכל מבין ומשכיל, מכל מקום העלים הקב"ה מחשבה זו מאברהם ויצחק אעפ"י שהיו חכמים גדולים ויצפן לישרים תושיה, כי לולא שהעלים מהם סברא זו לא הי' מסירת נפש שלימה כי ידע שלא ימות, על כן לא הבינו תוכן הדבר עד אחר מעשה, עיי"ש בכל דבריו.

ז. עיי' בריטב"א (עיי"ד הגמ' ה"ט) שמשמע מדבריו ד'אשר יאמר היום היינו הבטחה.

עד כדי שנחשב כראיה חושית שהוא צבור ומונח על גבי המזבח, ומכאן זה כלל ישראל יכולים להתקשר דרך שופר האיל עם העקידה עצמה, שסגולתו היא לסייע לאדם להגיע לדרגת מסירות נפש בבחינת 'כאילו עקדתם עצמכם לפני'.

ונמצא, דבאמת אין השופר בא מחמת האיל, אלא אדרבה כל בריאת האיל מעיקרא באה בשביל השופר, שנוכל ע"ז להתקשר עם העקידה כנ"ל. שהרי מבואר בחז"ל (אבות פ"ה מ"ז) דברייתא איל זה היתה בימי בראשית בערב שבת בין השמשות, והיינו כדי שיקריבו אברהם אבינו בזמנו. והראה לו הקב"ה את אותו האיל בשעת העקידה, כדי להועיל לנו בדורות הבאים שנזכה בדין ע"י תקיעה בשופר של איל ובכך יעלה זכרונינו לטובה. וביותר, דאיתא בגמ' (ר"ה דף כו ע"א), כמאן מצלינן האידינא 'זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון', כמאן כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם, והיינו שתחילת הבריאה היתה ביום כ"ה אלול, ונמצא שביום ר"ה עצמו, שהוא יום השישי מששת ימי בראשית - בין השמשות, נברא האיל, כדי שבכל שנה ושנה ביום זה יעלה זכרונינו לטובה. ובהתבונן בכך נמצא כמה חיבה עצומה מונחת בזה, דבו ביום שנברא האדם, ולאחר החטא, הוכנה לו האפשרות לדורות למסור נפשו ולהתכפר בו בזה יום הדין. וכן למשנת בפסיקתא (הובא לעיל) דהעקידה גופא היתה ביום זה של ר"ה. הרי שזכות העקידה היתה לצורך אותו יום של ר"ה - לדורות, שתיראה זכות זו ביום זה לפני הקב"ה. וכן קריאת שם המקום המקודש ביותר נקרא 'ה' יראה' - ע"ש העקידה, 'אשר יאמר היום' - לדורות ביום ר"ה, 'בהר'ה יראה'. וכן ענין מעלת הראיה העדיפה על הזכירה, היינו כלפי הדורות הבאים, שהרי באותו זמן של העקידה הרי בלא"ה היתה בחינה של 'ראיה', ודוקא כלפי המשך הדורות בעינינו ל'אפרו של יצחק צבור' - כדי להחשיבו לעולם כראיה, וזה מש"א הפסוק 'אשר יאמר היום בהר'ה יראה'.

ט ולפי"ז יתבאר דברי הראשונים שהבאנו לעיל, בדברי ר' אבהו, דהתקיעה בשופר של איל היא 'כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם', והזכירה נעשית ע"י ש'מעלה אני עליכם כאילו עקדתם את עצמכם', דכך היא צורת הזכירה, דבתקיעת השופר צריך כל אחד לכיין למסור נפשו, כמ"ש בחינוך דלעיל, ומחשבה זו מהניא

עקידת יצחק יהיו תוקעין לפני בשופר של זה, א"ל ומה הוא השופר, א"ל חזור לאחוריק, מיד 'וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו', זה אחד מעשרה דברים שנבראו בין השמשות, 'נאחו בסבך בקרניו', א"ל הקב"ה יהיו תוקעין לפני בקרן איל ואושיעם ואפדם מעונותיהם, והוא שדוד משבח 'זקן ישעי משגבי ומנוסי', ואשבור עול גליות מעליהן ואנחם אותם בתוך ציון שנאמר כי נחם ה' וגו' אמן, עכ"ל המדרש. ומבואר בדברי המדרש הללו, דאברהם ביקש מאת הקב"ה שבזכות העקידה יסלח הקב"ה לזרעו ויפדם מצרותיהם. והקב"ה לא הסכים לבקשתו לגמרי, אלא אמר לו שכשיחטאו יעמדו בדין לפניו, ורק נתן לו עצה היאך יזכו שיחפש להם הקב"ה זכות ויזכור העקידה, והיינו שיתקעו בשופר של איל, ולצורך זה הראה לו הקב"ה את האיל, ועי"ז שיתקעו בו יושיעם ויפדם מעונותיהם, ויגאלם.

נמצאו למדים מדברי המדרש, דכל עיקר הקרבת האיל לא היתה לצורך הנסיון של אברהם כלל, ורק לאחר שהסתיים נסיון העקידה, וכבר אמר לו המלאך בשם ה' 'עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני', הראהו הקב"ה את האיל, כדי לתת את האפשרות לדורות הבאים להתקשר עם מעשה העקידה דרך התקיעה בשופר של האיל, ולצורך כך ניתן האיל, כדי שנוכל עי"ז להיזכר לטובה ולהתקשר לזכות עקידת יצחק. דבאמת בשביל אברהם לא היה נצרך כלל האיל, וכנ"ל, וכן בשבועה שאחר העקידה א"ל הקב"ה 'כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך'. ותכלית ענין האיל היה בשביל שזרעו אחריו בדורות הבאים יוכלו להיזכר לטובה בבחינת ראיית אפרו של יצחק צבור ומונח ע"ג המזבח. דכפי הנראה בלא"ה אין בכוחינו להתקשר עם העקידה עצמה, ורק דרך אמצעי, שהוא השופר של האיל, דבהקרבנות את האיל הכניס בו הכח להיותו 'תחת בנו', שלאחר שעמד בעצמו בנסיון דהיינו לעקוד בפועל את יצחק, היה לו כח מיוחד לקבוע את האיל שיהיה ממש 'תחת בנו', וכמבואר במדרשים (עיי' במדבר רבה י"ז, ב), שכל עבודה ועבודה שעשה באיל התפלל ואמר רבון העולמים תהא רואה כאילו דם יצחק זרוק לפניך וכו' שרפו ואמר כך תהא רואה כאילו אפרו של יצחק צבור ע"ג המזבח. ואכן התקבלה תפילתו ונקבע אפר האיל כאפרו של יצחק ממש,

'היום' ממש, כלומר שהעקידה עצמה היתה ביום ר"ה, וכן בכל שנה ושנה יזכור הקב"ה לנו זכות זו ביום הזה, וכדאיתא בפסיקתא (רבתי, פמ"א) שהעקידה היתה ביום ר"ה.¹

ז. וביתר ביאור, דהנה מבואר שה'ראיה' היא על אפרו של יצחק שהוא נראה כצבור ועומד ע"ג המזבח. ובפשטות הכוונה היא לאיל שקרב תחת יצחק.² ויל"ע באמת למה היה נצרך כלל ענין האיל שהקריב אברהם תחת בנו, וכמבואר בחז"ל (עיי' להלן), שהיה אומר על כל דבר ודבר כאילו עשיתי את זה בבני. וכן מבוארת חשיבות הענין בכך שנברא האיל במיוחד לצורך כך, כמבואר באבות (פ"ה מ"ז) שהוא מהדברים שנבראו בע"ש בין השמשות, ויל"ב הענין. ובשלמא מה שמבואר דכל קרבן שהאדם מקריב הוי בבחינה דכאילו הקריב את עצמו, וחושב על כל פעולה כאילו דבר זה נעשה בו. ובאמת בכל אדם דעלמא שייך שפיר בחינה זו ד'כאילו', כדי שיחשוב כי חטא לה' וראוי היה לו שישפך דמו וכו' לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה לכפר עליו בקרבן זה, (עיי' רמב"ו ויקרא א.ט), ובה שחושב ומרגיש כך, אזי אף שלא נעשה בו כן בפועל, יוצא יד"ח בזה שעכ"פ מביא הקרבן במקומו. אבל גבי אברהם, הרי אדרבה מצידו היה כבר עושה הכל בפועל, אלא שעיקבוהו מן השמים, [וכמבואר ברש"י שם שהיה צריך ציווי מיוחד שלא יוציא ממנו אפי' מעט דם], וא"כ הרי עשה מצידו את כל מה שיכול היה לעשות, ומה היה חסר במעשיו שהיה צריך ל'כאילו'.

ח. ומצינו בזה דברים במדרש שנחומא, (פ' וירא, סימן כ"ג), אמר אברהם לפני הקב"ה רבון העולמים וכו' אתה נשבעת ואני נשבעתי שלא ארד מן המזבח עד שאומר כל מה שאני צריך, א"ל אמור, לא כך אמרת לי 'ספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם כה יהיה זרעך', א"ל הן, א"ל ממי, א"ל מיצחק, א"ל כשם שהיה בלבי מה להשיבך ולומר לך אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע', עכשיו אתה אומר לי 'העלהו שם לעולה', וכבשת את יצרי ולא השבתיך, כך כשיהיו בניו של יצחק חוטאין ונכנסין לצרה תהא נזכר להן עקדתו של יצחק ותחשב לפניך כאלו אפרו צבור על גבי המזבח ותסלח להן ותפדם מצרתן, א"ל הקב"ה אתה אמרת את שלך ואומר אני את שלי, עתידין בניו של יצחק לחטוא לפני ואני דן אותם בר"ה, אלא אם מבקשין שאחפש להן זכות ואזכור להן

ת. וז"ל מדרש אגדה, (בראשית כ"ד), 'יראה' - יראה לפניך כאילו אפרו של יצחק צבור לפניך ותמחול להם. מכאן אמרו שראש השנה היה בזמן שנעקד יצחק, עכ"ל.

ט. עיי' לשון המדרש (מד"ר במדבר י"ב), מהו 'תחת בנו', אמר אברהם רבון העולמים תהא רואה כאלו דם יצחק זרוק לפניך נטל האיל וכו' שרפו ואמר כך תהא רואה כאלו אפרו של יצחק צבור על גבי המזבח. ועיי' במהרש"א (ח"א ברכות דף ס"ב ע"ב), שביאר כן בדברי הגמ' דהיינו אפר האיל, [עיי' עוד]. ועיי' בפד"א (פלי"א) שאפרו של האיל הוא יסוד של מזבח הפנימי.

י. עיי' במדרש (ויק"ר פכ"ט), בכ"ה באלול נברא העולם וכו' זה היום תחלת מעשיך וכו' ועל המדינות בו יאמר וכו' ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות, נמצאת אתה אומר ביום י"ה בשעה ראשונה עלה במחשבה [לברוא את האדם] וכו' באחד עשר נידון, בשנים עשר יצא בדימוס, אמר הקב"ה לאדם זה סימן לבניך וכו' כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס, אימתי 'בחדש השביעי באחד לחדש'. ובמהרש"א (י"ה שם) ביאר ד'תחלת מעשיך' היינו בריאת האדם, שהאדם היה תכלית של כל הבריאה וכאילו לא נברא שום דבר קודם בריאת אדם, עיי' שם.

הקב"ה. ובה י"ל מש"א בגמ' (ר"ה דף כו ע"א) גבי שופר 'כיון דלזכרון הוא כלפנים דמי', שכוחו הוא להגיע עד ההנהגה היותר פנימית כביכול, שהיא הרחמים. וזה גם נרמז בתפילה 'כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך', שרק הוא ית' לבדו שומע מתוך קול השופר את תוכינו הפנימי הטהור. וכמו"כ אמרין בפיוט 'ארשת שפתינו וכו' מבין ומאזין מביט ומקשיב לקול תקיעתינו', שהוא לבדו ית' מבין ומביט לראות את פנימיותם הטהורה של כלל ישראל.

יג. **והנה** בעמדינו סמוך ליום הדין לפני כסא המשפט, העצה המבוארת לנו מדברי חז"ל הקדושים (ר"ה דף יז ע"א) לזכות בדין היא להעביר על מידותיו, ד'כל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו'. ונראה שהענין בזה הוא ג"כ ע"ד האמור, דכשהאדם מעביר על מידותיו ואינו מקפיד על חבירו אע"פ שהכעיסו ביותר, כשהוא מתבונן ומתייחס להנקודה הפנימית של חבירו, ורואה אותו בעין טובה - שבעצם הוא טוב בפנימיותו, ורק סיבות חיצוניות גורמות להתנהג עתה שלא כדיו, וע"י שמתייחס לבחינת ה'פנים' אצל חבירו, גורם בזה שידונו אותו עפ"י הפנימיות שלו - שלא נפגמה. ובה מעורר ההנהגה הפנימית כביכול דלמעלה - שהיא מידת הרחמים. וכשם שהאדם מגביר את הדעת שלו על הכעס החיצוני, כך מלמעלה כביכול יגברו הרחמים ויכבשו את הכעס מעליו.

והנה מבואר דגם הגאולה תהיה בהיתקע בשופר גדול לחרותינו, כפי שאנו מתפללים בכל תפילות ר"ה, שעל ידו יהיה גילוי כבודו ית' בעולמו, שע"י שופר זה"י תתגלה הבחינה הפנימית של הבריאה, שיכירו וידעו כי 'כל הנברא בשמי לכבודי בראתי', ויתוקן עולם במלכות ש-ד-י במהרה בימינו.

יד. **ולהמבואר** נמצא כי מעצם עבודת יום ר"ה לעורר בעצמינו את הנקודה הפנימית הטהורה, ולהגיע לידי הסכמה גמורה למסור נפשו על קדושת שמו ית' באהבה, וכאילו מקריבים עצמינו לפניו, וכמ"ש המשנ"ב מדברי חז"ל עה"פ 'ועשיתם עולה', ללמד שבר"ה יעשה אדם עצמו כאילו מקריב את עצמו. וכן להמתבאר מדברי רבי אבהו שעבודת השופר היא להגיע להרגשה 'כאילו עקדתם עצמכם לפני', וכמ"שנ"ת. וזנכה שתיראה לפניו עקדתנו, ויעלה זכרונינו לטובה לצאת בדימוס, ולהתברך בשנה טובה בתוך כל ישראל.

השנה שהוא יום בריאת האדם, שאז נפח הקב"ה באפו נשמת חיים, כביכול מסכימים אנו להחזירה אליו באותו מטבע, בנפחה שאנו נופחים את נשימתנו בשופר, ובכך אנו מבטאים את רצונו למסור את נפשו אליו.¹

וכמו"כ י"ל דבפעולת התקיעה אנו מוציאים את החלק היותר פנימי שבתוכינו, ומגלים אותו כלפי חוץ, ומפקיעים את אותו החלק שלא יהיה רק כ'בלוע' בעלמא, וכגדר 'טהרה בלועה' - דנחשבת כמי שאינה קיימת ואינה קשורה לחיצון כלל, אלא ע"י השופר אנו מוציאים חלק זה לפועל, שע"י נפיתנו נוצר קול השופר, ובה מגלים את פנימיותנו החוצה, ו'מאן דנפח מדיליה נפח'. ואזי אף שבחלקים החיצוניים - דהיינו הדיבור והמעשה - פגמנו, מ"מ בעומק הפנימיות והנשמה לא נפגם כלום, והרי הוא בטהרתו הגמורה כדמעיקרא. וכדאמרו בגמ' (ברכות דף יז ע"א) 'גלוי וידוע לפניך שרצונו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושיעבוד מלכותו'.

והנה כח התגברות הפנימי על החיצון מתבטא ביותר בהסכמת האדם להקריב את עצם החיים ולמסור נפש על אהבת ה'. ואכן כל יהודי יש בו כח זה שקיבלנו מאברהם אבינו למסור נפש על אהבת ה'. וי"ל דמהאי טעמא כל המוסר נפשו על קידוש השם מזדכך בעילוי נשגב שכזה אשר אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו, והיינו דכאשר הוא מגלה את הנקודה העמוקה שבתוכו אשר לא נפגמה, הרי בזאת מברר שכל העוונות המה חוצה לו גרידא, והם מנותקים מעצם נפשו. ודבר זה מתבטא בשופר, וזה הוא הזכרון שעולה ע"י השופר, כפי שהובטחנו על כך מאת הקב"ה במעמד העקידה, לכל יהודי בכל הדורות. וכמו"כ זה הוא הרמז שכתב הר"מ (פ"ג מתשובה ה"ד) במצוות השופר, 'עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן' וכו', דהשופר מעורר ומזכיר לנו את פנימיותנו, להתעורר מהבלי העוה"ז.

והוא הכח המיוחד שישנו בר"ה, שבשבילו נברא האיל והשופר ביום זה, להועיל לדורות וכו"ל. וכמ"ש חז"ל (מדרש תהילים כ"ז) 'ה' אורי' זה ר"ה, שמאיר בו האור המיוחד לגלות את החלק הפנימי החבוי, ואת הכח שקיים בתוכו של כל יהודי למסין"ג על אהבת ה'. והוא משנ"א 'ה' יראה', ד'ה' יראה ללבב', ופנימיות זו שלנו מושכת עלינו את מידת הפנים - שהיא הרחמים, אצל

כאילו עשאה, דזה הוא כח השופר של איל להגיע למצב זה דכאילו מסרנו בפועל את נפשינו, ולהתקשר עם העקידה - שהיא הדרגה הגבוהה ביותר של מסירות נפש, ומעוררים אנו אותה, שמכוחה ועל ידה אף אנו עוקדים את עצמינו, ובה גופא נזכרת העקידה, וכך זוכים אנו להיזכר לטובה.

יא. **ובעמדינו** ביום הדין זוחלים ורועדים מאימת הדין, ונתחייבנו להריע ביום זה בשופר, ולומר לפניו יתברך מלכויות וזכרונות, ועיקר עסקינו ביום זה הוא עבודת ה'תמליכוני עליכם'. ולכאורה עבודה זו קשה עלינו כאשר עדיין לא קיימנו את חובת התשובה כדבעי, ואנו מלאי עוון, והיאך נקיים את ההמלכה כראוי, והרי אין לבוא אל המלך בלבוש שק, ונדמה לנו חלילה כזבח רשעים, כאשר עדיין לא שבנו בתשובה שלימה לפניו, ובפרט כאשר אנו מנועים מלהזכיר חטא בראש השנה, כדברי המג"א (סי' תקפ"ד ס"ב), שאין מזכירים חטא ואין אומרים וידוי. וכן צ"ב שהרי ראש השנה הוא תחילת עשרת ימי תשובה, והיכן מתקיימת בו עבודת התשובה.

אך להאמור נראה דמהותו של יום זה היא, כפי שהוא נקרא בתורה 'יום תרועה', ותרועה זו זוכים להגיע למסירות נפש, ולעקוד את עצמינו לפניו ית"ש, וא"כ הרי זו התשובה העילאית והנשגבה ביותר, אשר עליה נאמר שהמוסר נפשו על קדושת השם אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו, [עיי' אגרת השמד להרמב"ם שכ' דמי שנהרג על קידוש השם, אפילו חוטא כירבעם בן נבט אין כל בריה עומדת במחיצתו לעולם הבא]. ובכך מתקיימת שפיר שלמות עבודת 'תמליכוני עליכם', שהרי עומקה ותמציתה של המלכה היא ההתשעבדות וההתבטלות אליו ית"ש לגמרי, על ידי מסירת חיינו אליו. ונמצא דדווקא ע"י השופר מתקיימת ההמלכה המושלמת, וכמו שנאמר 'בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', ובכך אף עולה זכרונינו לטובה, וכמ"ש חז"ל 'כדי שיעלה זכרונינו לפניו - ובמה בשופר', שעל ידו יש לנו את הכח למסור נפש ולהתקשר עם העקידה, וכו"ל.

ובשימת לב נראה דעצם פעולת התקיעה מבטאת ענין זה, שהרי מעשה התקיעה הוא פעולה נשימה ונפחה אל תוך השופר, ללא שום תוספת של חיתוך הדיבור וכיוצ"ב, ובכך אנו מביעים את נתינת נשימת אפינו להמלכת השי"ת, כאילו מוסרים בזה את עיקר נשימתנו אליו, וביום ראש

יא. וכן מבואר בחז"ל (מנחות דף כ"ט ע"ב) דבריא העולם הזה היתה באות ה"א, כדכתיב 'בהבראם' בה"א בראם. ובאמת הברת אות ה"א, אף היא כנשימה בעלמא ללא חיתוך הדיבור. וכלשון הפייט (אקדמות לחג השבועות) באתא קלילא דלית ביה מששא. וכנגד זה אנו באים בפעולת התקיעה למסור את חיינו בעולם הזה למען השי"ת.
יב. כמבואר בחז"ל (עיי' פד"א פל"א) ד'ביום ההוא יתקע בשופר גדול' זו קרנו הגדולה הימנית של אילו של אברהם, שבה עתיד הקב"ה לתקוע לעתיד לבוא.

עלינו לשבח תפקידנו ביום ראש השנה

נמסר בהיכל הישיבה - ליל ראש השנה ה'תש"פ

ירידה לשכינה וכאשר הם בעליה הרי זה עילוי לשכינה ע"ש.

הגדול - בניסי יציאת מצרים, בכל המכות ונסי קריעת ים סוף, הקב"ה הפך את כל סדרי הבריאה, דם ומים, קור וחום, אש ומים, מקום מדבר ומקום יישוב, יום ולילה, ים ויבשה, כל סדרי הטבע לא נתקיימו כלל, והכל נעשה לטובתן של ישראל, בזה הכיר ה"ת עצמו כביכול אדון על כל הבריאה כולה בכל פרטיה וכלליה, בכל יסודותיה ובכל דרכי ההנהגה, ומן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים.

הגבור - בקבלת התורה, התגלתה גבורתו של הקב"ה, בכל הבריאה היה פחד, "גם כל העולם כולו חל מלפניך", אמות העולם הגיעו לבלעם ושאלו אותו מה זה, הוא אמר להם "ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום", כלל ישראל מקבלים תורה מהקב"ה, זה "הגבור", כאמרם ז"ל שלהי מכות, תרי"ג מצוות ניתנו לישראל, תרי"א ע"י משה בגי' תור"ה צוה לנו משה, אנכי ולא יהיה מפי גבורה שמענום.

והנורא - בהשראת השכינה, כלל ישראל הלכו במדבר ושכינה שורה בתוכם במשכן, בעמוד אש וענן, אה"ע אמרו, מי זאת עולה מן המדבר, וכל ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו סביב לשבט לוי שהם סביב למשכן, וכאמרם ז"ל דבמעמד הר סיני ראו ישראל סדר מחנות המלאכים ונתאו להיות מחנה כבוד להי"ת כסדרי מעלה, ולכך זכו.

הוא שאמר הכתוב בהמשך שם "אשר עשה אתך את הגדולות ואת הנוראות האלה אשר ראו עיניך".

וזה היה תקנה של משה, כדאיתא בסוגיא דיומא הנ"ל, לומר את הנוסח "הא-ל הגדול הגבור והנורא", אבל בא ירמיה, בתפילה שהוא התפלל סמוך לחורבן, (ירמיה לב) "עושה חסד לאלפים ומשלם עון אבות אל חיק בניהם אחריהם הא-ל הגדול והגבור ה' צבקות שמו" אתא ירמיה ואמר נכרין מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו, לא אמר נורא.

אח"כ דניאל, אחרי שהוא מנה ע' שנה מחורבן ראשון, בתפילתו לא הזכיר גבור, (דניאל ט) "אנא ה' הא-ל הגדול והנורא שומר הברית והחסד

וראיתי במחזור נבי שפתים שהביא בשם הנתיבות, שהפירושו "עלינו" - עלינו מוטל לתת שבח לקב"ה, זה תפקיד! והוא מבאר "לשבח" מלשון "שבח קרקעות", והיינו כמ"ש "תנו עוז לאלדים", וכמו שהנפה"ח מעמיד, שע"י שישראל מקיימים את תפקידם פה בעוה"ז מוסיפים כח בגבורה של מעלה, (ואם ח"ו אין עושין רצונו של מקום נאמר בנו "צור ילדך תשי"), וא"כ אנו מכריזים, עלינו - לשבח לאדון הכל! זו המחוייבות שלנו - לקיים את תפקידנו ולהכשיר את מעשינו, ובכך יהיה ניכר וירבה שבחו של הקב"ה.

נשתדל לקבל בכך תפיסה - כגון מהא דאיתא בגמ' (יומא סט:), אנשי כנה"ג, למה נקרא שמם אנשי כנה"ג, שהחזירו עטרה ליושנה. הם החזירו את הנוסח בתפילה [הגדול] הגבור והנורא.

משה רבינו תיקן לומר הגדול הגבור והנורא, כתוב בפס' שמשה רבינו אמר (דברים י') "הן לה' אלדיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה, רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם, ויבחר בזרעם אחריהם בכס מכל העמים כיום הזה, ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד, כי ה' אלדיכם הוא אלדי האלהים ואדני האדנים הא-ל הגדול, הגבור והנורא." (אין בדברים הבאים התימרות חצופה לבאר ביאור בדברי אנשי כנה"ג, אשר כתב מוהר"ח ז"ל בנפש החיים ש"ב דכל דברי הראשונים עם דברי קדוש ה' האריז"ל הכל אינו אפילו לא כטיפה מן הים הגדול בביאור התפילה, אלא רצונינו להשכיל עוד משהו כדי לעורר (הלבבות).

למה "הגדול הגבור והנורא", וכי בגלל "הן לה' אלודיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה"? - "רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכס מכל העמים כיום הזה!" בזכות האבות הק', מתגלה בבריאה ההנהגות של הגדול הגבור והנורא, ע"י מה שהקב"ה עושה עם ישראל, כמבואר בבית הלוי פ' ויגש "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה", [וכ' שם דהיא ההבטחה היותר גדולה שניתנה ליעקב אע"ה, שהיחס של ההכרה בהשי"ת תלוי במצבן של ישראל, כאשר הם בירידה הרי זה נחשב כביכול

גמ' ר"ה (טז). "תנא א"ר יהודה משום ר"ע, אמר הקב"ה (וכו') אמרו לפני בר"ה מלכויות זכרונות ושופרות, מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרונו לפני לטובה, ובמה - בשופר. א"ר אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקב"ה, תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני". נראה לכאורה שמגלים לנו בזה עצה טובה להועיל עצמנו ביום בו עומדים בדין לפניו ית', אמנם יש בזה עומק יתר.

היום של ר"ה הוא מאד סתום בתורה שבכתב, לא מפורש מה עניינו של היום, אפילו מצוות היום של תקיעת שופר לא כתוב בפירושו, רק "יום תרועה", ובגמ' לומדים ע"י היקשים וגז"ש, משופר של יובל, ומסדר הפרשיות, ומחצוצרות, אבל עכ"פ לא כתוב בפירושו.

כי זהו סוד שגילה ה"ת רק לישראל, [עיי' רבנו בחיי], בעצם "כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון", כל העולם כולו עומד בדין, "ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום, איזו לרעב ואיזו לשובע", אבל להם לא גילו שהיום הוא יום הדין, זה סוד שהקב"ה גילה רק לישראל, וזה עובר בתורה שבע"פ איש מפי איש, הרי בודאי לא מימות רבי עקיבא אומרים מלכויות זכרונות ושופרות, ורבי עקיבא אומר הענין משמיה דהקב"ה, וכן רבי אבהו מבאר טעם מנהגם של ישראל לתקוע בשופר של איל דווקא, ואומר הטעם משמיה דהקב"ה, והיינו מסורת רצופה בישראל להתנהג כך ומהאי טעמא שאמרו בזה.

סידרו לנו לומר בתפילת מוסף הפתיחה של ברכת מלכויות - "עלינו לשבח" וכו', נוסח זה הוא תיקון יהושע, כשנכנסו לארץ ישראל והגיעו ליריחו - במפגש הראשון של יהושע עם אומות עובדי ע"ז, הוא תיקן את הנוסח של "עלינו לשבח" - "שלא עשנו כגויי הארצות" ולא שמנו כמשפחות האדמה, וכו'.

"עלינו" לשבח, בפשוטו רגילים להתייחס - זו הבעה שמודעים אנחנו שמוטל עלינו לשבח וכו', ורב האי גאון כ' בתשובה שזו התחייבות, כמו "הרי עלי", אבל עדיין יש צורך להבין הענין.

לאוהביו ולשומרי מצוותיו", 'אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו', לא אמר גיבור.

ובאו אנשי כנה"ג והחזירו עטה ליושנה, הם החזירו את תקנת משה, 'אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורותיו שכובש את (יצרו) כעסו שנותן ארך אפים לרשעים, ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקב"ה היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות'.

אנשי כנה"ג אמרו, תתבונן ותראה, זה גופא גבורותיו, זה גופא נוראותיו.

אבל מה הפשט בזה, בהסתכלות פשוטה, עצם הדבר שנכרים מקרקרין ומשתעבדים בבניו אי"ז גבורות ונוראות - אלא אנשי כנה"ג באים מתוך המבט של האמונה, האמונה בעבר ובעתיד, מאמינים באמונה שלימה שכל ניסי יצי"מ ומתן תורה והשראת השכינה בעבר הינם חיים וקיימים בעצם, וכמו כן מאמינים בכל הנבואות שעתידות להתקיים, וכשיגיע הזמן הקב"ה יתגלה בכל גבורותיו ונוראותיו.

חז"ל הרי אומרים את המשל, משל לאדם אחד שהיה מאויים מאד, לא יודע למה, גיבור גדול מאד, והוא מחלק מתנות, אבל כל האנשים פחדים להתקרב אליו, פחד פחדים.

ואם כשהוא בא לחלק מתנות זה כך, כשהוא בא לתבוע על אחת כמה וכמה, אם כשהוא בא לחלק מתנות זה כ"כ פחד פחדים, כשהוא יבא לתבוע חובות, איך זה יהיה נראה - - -

זה משל שחז"ל אומרים, כשהקב"ה נגלה על הרי סיני לתת תורה לכלל ישראל זה היה פחד פחדים, ואם כשהוא נותן זה נראה כך, כשהוא יבא לתבוע חובות מכל האומות עאכו"כ, לעתיד לבא יתגלה בכל התוקף גבורותיו ונוראותיו, אבל כעת כלל ישראל צריכים טיפול.

נמצא שהאמונה בעבר והאמונה בעתיד נותן הבנה בהוה לראות גם בהוה את הגבורה של כובש כעסו ונותן ארך אפים לעוברי רצונו כדי לטפל בישראל עמו, והן נוראותיו איך ישראל בכל מצבם הקשה מתקיימים, אבל כל הראיה הזו בהוה בנויה על אמונת העבר ואמונת העתיד, ולכן, כשמאמינים באמונה שלימה בעבר - בגבורותיו ובנוראותיו של הקב"ה, ובעתיד - בגבורות והנוראות שעתידים להיות - אנשי כנה"ג החזירו את תקנת משה, לומר הגדול הגבור והנורא, החזירו עטרה ליושנה, וכל כך למה? למאי נפק"מ?

- 'עלינו, לשבח לאדון הכל! לתת גדולה ליוצר בראשית! זה תפקיד שמוטל עלינו! זו המחויבות שלנו, ורק בנו זה תלוי, אומות העולם - אין להם תפקיד כזה! לא שייך שיהיה להם תפקיד כזה! הם לא שייכים בזה, הם לא בר הכי!

לנו ניתן התפקיד הזה, בנו זה תלוי, וזה בזכות האבות הקדושים, 'רק באבותיך חשק ה', האבות התאמצו מאד, הם התמסרו באופן מוחלט, כמ"ש בגמ' 'כסוסים בין בצעי המים', כביכול בלי שום עזרה מלמעלה.

ותפקיד זה ניתן לנו - עמו ישראל - בכל ר"ה, להיות מוסיפים שבח כביכול ע"י עבודה זו של 'אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם'.

הרמב"ם אומר, שגם הפסוקים 'שמע ישראל ה' אלדינו ה' אחד', 'אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלדים אין עוד מלבדו', 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלדים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד', - הם ג"כ פסוקים של מלכויות, כמו הפסוקים 'ה' ימלוך לעולם ועד', 'ויהי בישרון מלך', - אע"פ שלא מוזכר שם 'מלך'.

כי אין שום הבדל בין 'ה' ימלוך לעולם ועד' - ל'שמע ישראל ה' אלודינו ה' אחד' ו'אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלדים אין עוד מלבדו', כי התיחסות זו של 'וידעת היום' דייקא, וכמו כן 'אתה הראית' דייקא - מתוך היצי"מ ומתן תורה כמבואר באותם פסוקים בתורה, היינו מציאות מלכות השי"ת בעולמו על ישראל עמו.

וכאשר אנו מכירים בכך, וחיים כך, ומכריזים כך - הרינו ממליכים השי"ת בעולמו, והוא התפקיד של ישראל, ואין לאומות העולם חלק בכך.

נמצא דאין אמירת ה'מלכויות, זכרונות, שופרות' רק 'עצה טובה', אלא קיום התפקיד! ובקיום תפקידנו הרי כביכול משתבח שמו יתברך בעולמו ומתגדל ומתקדש ובכך כל העולם מתעלה בזכותן של ישראל.

ובמה - בשופר, ושופר של איל, 'כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם', אברהם אבינו, 'האדם הגדול בענקים', הוא המשיך את התפקיד של אדם הראשון, הוא נולד בסביבה מנוכרת לגמרי, והוא - מצד עצמו - 'נדבו לבו להכיר את בוראו', והיה משוטט בדעתו, ומחפש וחושב, של מי העולם, מה התפקיד שלי בעולם, עד שהציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, ונעשו כליותיו כשני רבנים, והוא השכיל להבין את מה שצריך. [וזה ג"כ לנבואה, כמ"ש].

ואברהם עובד ומפרסם את שמו של הקב"ה בעולם, ונכנס בשביל זה לכבשן האש, עד שהקב"ה אומר לו קח נא את בנך וכו' והעלהו שם לעולה. ואברהם - בלי שום חשבונות, הוא עושה את רצון השי"ת בלי שום חשבונאות אחרת, והי"ת מונע מאברהם אבינו ע"ה משהיית יצחק אע"ה ונגלה לו איל מבין השמשות של יום השישי, ואברהם אבינו ע"ה מקריבו תחת ותמורת בנו.

וכתוב שם בפרשה 'יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך', והאלשיך הק' עומד על כך, למה כתוב עוד הפעם 'ולא חשכת' - אחרי שאברהם הקריב את האיל, הרי כתוב כבר לפני כן 'אל תשלח ידך אל הנער וכו' כי עתה ידעתי כי ירא אלדים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני', ולמה כתוב עוד הפעם אחרי הקרבת האיל, אומר האלשיך - אברהם אבינו התפלל ואמר שהוא מוכן להקריב גם את יצחק! אם האיל לא מספיק - הוא מוכן להקריב גם את יצחק!

וכתוב שם 'כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך', ומבאר הנצי"ב, שלא מדובר פה על ריבוי כמותי, אלא על מעלה וגדולת נפש שאין למעלה הימנה. והיינו התפקיד למסור הנפש על קדושת השם. ואין חיוב זה לאומות העולם אע"פ שהם מחוייבים להאמין כפי האמת. והיא מעלה נפשית לאין ערוך, יעויי"ש.

אנחנו קיבלנו את הכח הזה, מכח מעשה העקידה.

וכמו שכתוב בפס', 'נחשבנו כצאן טבחה', הנצי"ב מבאר שזה מה שדוד המלך אמר בתהלים, זה מה שבני קורח שיבחו את כלל ישראל, 'נחשבנו כצאן טבחה', שכשהקב"ה חפץ בנו אנו נחשבים בעיני עצמינו כ'צאן טבחה'. יעויי"ש אריכות הדברים מסי"נ של אברהם אבינו ע"ה הרי היא הכרזה הבאה בהקבלה אל השאלה האם יעמוד מעשים כחומה - 'אם חומה היא נבנה עליה תירת כסף', 'אני חומה ושדי כמגדלות!' הבנים שלי ימשיכו להיות מוסרי נפש.

והיינו שאנו מסורים להיות המשבחים כביכול כלפי השי"ת בתכלית השלימות כאברהם ויצחק ע"ה, וכאשר אנו נוטלים שופר של איל, מזכירים לעצמינו תפקידנו, ובכך אנו מקיימים ה'עלינו לשבח', להוסיף כח בגבורה של מעלה תנו עוז לאלדים.

הרמב"ם כותב, שיש רמז בתקיעת השופר, שזה מעורר את הישנים, עורו ישנים משנתכם והקיצו נרדמים מתרדמתכם וחפשו במעשיכם

"תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל י-ה", אלו הדורות שהם כמתים במעשיהם, ובאים ומתפללין לפניך בר"ה וביום הכיפורים, ואתה בורא אותן בריה חדשה.

עוד תפילה אחת שנשתייר להם שהם מתפללים לפניך בר"ה ויוה"כ, ולא תבזה אותה מהם, ה"ולא בזה את תפילתם", היא התפילה שנזכה לקיים ההמלכה וליתן עוז למלכנו להעלות זכרונינו לטובה.

וזכרו בוראכם וחזרו בתשובה, הרמב"ם כותב זאת בהלכות תשובה (פ"ג ה"ד) לא בהלכות שופר.

המדרש אומר, (מדרש תהלים שוחר טוב, ק"ב) "פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם" א"ר יצחק כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא

מזרינו הגרז"ד מינצר שליט"א

ראש השנה – חירות מהמלך אביון

שיחה לאברכים – ערב ראש השנה תשע"ח

שיהיה ארבע אמות להפריד מרשות הארץ, שכשהארץ היתה מושחתת הארץ טמאה א"א להיות בארץ, ותנח התיבה על הרי ארט בחודש השביעי שאז נטהרה הארץ נטהר החטאים, בחדש השביעי כתוב בזוהר זה הרמז לראש השנה בחודש השביעי ותנח התיבה נטהרה הארץ, החטא בטל מן העולם, הכל בגלל שראש השנה זה בריאת העולם שהעולם נברא מחדש החטאים בטלו הקב"ה ברא בריאה חדשה וחוזר המלכות כמו שהיה.

ולא בכדי ביום השביעי יש מנוחה ולא בכדי החודש השביעי כולו לה' ראש השנה יוה"כ סוכות שביעי זה לה', וכמו ששבת עצמה השבת זה לא רק ליום השביעי וחוזר אחר אם היו שומרים שתי שבתות מיד נגאלים, כתוב פה שהשבת זה לה' בעצם התכלית זה יום שכולו שבת אם אתה תיקח את השבת תשמור את השבת מיד נגאלין אם תחזק את היום השביעי לה' אז יהיה יום שכולו שבת יהיה כולו שביעי ולא יחזור בחזרה לראשון, מי שנשאר בשבת נשאר בשבת ולא יחזור בחזרה לראשון, זה מה שחז"ל אומרים לנו ראש השנה זה פריקת עול היצר פריקת כל עול אחר שבעולם עכשיו חוזרים למצב של בריאת האדם מלכות אחת לדעתנו של הקב"ה אין את הדעתו של נחש לפני החטא אין את השיעבוד מלכויות פסקה עבודה מאבותינו במצרים יוסף יצא מבית האסורים, לו עמי שומע לי אם אנחנו נמשיך אז על צריהם אשיב ידי השונא הגדול יעבור מן העולם ונשאר ביד הקב"ה לעולם, מיד מיד הכל יכלה זה הותנח בחודש השביעי שהחודש השביעי זה המנוחה, מנוחה לא תכליתה שיהיה אח"כ עבודה מנוחה זה מיד נגאלין, זה מה שהראש השנה צריך לומר לנו וזה מה שאנחנו צריכים ליישם אותו.

המלכות של המלך אביון אתה חוזר להיות כמו קודם החטא, זה השופר מכריז חירות.

החטא של אדם הראשון מכר את כולנו ליצר כל אחד בחטאיו מוכר עצמו ליצר, עכשיו אתה יוצא לחירות ואם לא תחזור ותמכור את עצמך אתה עכשיו בן חורין אתה חוזר למצב של בריאת העולם.

העיקר אינו נמכר וחוזר ושונה אדם הראשון מכר עצמו ליצר וכל אדם בחטאיו מכר עצמו ליצר אינו נמכר וחוזר ונשנה, מכריזים לך עכשיו חירות תצא לחירות אל תחזור ותמכור את עצמך, אתה עכשיו עבד של הקב"ה תשאר עבד לקב"ה לעולם, וזה כל הפסוק לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו אם היה שומע לי היו שומעים את התקעו בחודש שופר אז באמת היה נפסק הכל ולא היו חוזרים לשלטון של המלך אביון לא היו חוזרים לשום שלטונות אחרים היו נשארים רק בשלטון של הקב"ה.

ראש השנה מגיע מצב שאדם נפטר מכל השיעבודים זה השופר של הוקראתם דרוו בארץ, השופר קורא דרוו חוזרים לבריאה של אדם הראשון יוסף יצא מבית האסורים מאבותינו פסקה עבודה עכשיו עבדי הקב"ה, לו עמי שומע לי אז נשאר במצב הזה שלא יהיה שום שלטון אחר, נגאלנו משלטון היצר הרע נגאלנו מחטא הנחש נגאלנו מכל החטאים שמכרנו את עצמינו אינו נמכר וחוזר ונשנה.

הזוהר כותב ותנח התיבה בחודש השביעי על הרי ארט אומר הזוהר זה רמז לראש השנה החודש השביעי זה ראש השנה ותנח התיבה (שם זה לא היה ראש השנה אבל אומר הזוהר שזה רמז לראש השנה), מה זה ותנח התיבה על הרי ארט בחודש השביעי מה היה המבול השחית כל בשר הארץ נשחתה נפגמה הארץ וגם נח שניצל היה צריך מבול

בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, ובראש השנה פסקה העבודה מאבותינו במצרים שנא' עדות ליוסף שמו בצאתו מארץ מצרים, זה הולך על תקעו בחודש שופר עדות ליוסף שמו בצאתו מארץ מצרים הפסוק תולה את ראש השנה בזה שיוסף יצא מבית האסורים בראש השנה, מה זה אומר ומה הפסוק בא לומר לנו שתולה את ראש השנה בעדות ליוסף שמו בצאתו מארץ מצרים.

והנה ראש השנה זה מלכות מה זה אומר מלכות כידוע בראש השנה אדם הראשון נברא ולפני החטא היה לדעתי ואחרי החטא אייכה, אמש קודם החטא לדעתי ועכשיו לדעתי של נחש, ראש השנה קודם החטא זה לדעתי, שלט באדם רק הטוב רק שלטון אחד של הקב"ה, ולאחר שאכל מעץ הדעת אז נהיה בו שלטון אחר של נחש ועכשיו שולטים בו שני יצרים ולא רק שלטון של הקב"ה, אז ראש השנה קודם החטא היה מצב של מלכות הקב"ה בלבד אחרי החטא נכנס מלכות של המלך אביון, ראש השנה זה מלכות זה אומר שכל שנה מחדש בראש השנה חוזר המצב של אדם שנברא שחוזר להיות מלכות הקב"ה בלי שלטון אחר, מה שופר מכריז שופר זה וקראתם דרוו בארץ, השופר מכריז חירות, האדם מכר את עצמו בחטא לנחש ובא השופר של ר"ה ביום שנברא האדם ומכריז חירות מן המכירה הזו ועכשיו האדם יוצא לחירות וחוזר להיות במלכות של לדעתי, עדות ביוסף שמו איפה העדות שבראש השנה נפסקים כל שיעבודים אחרים חוזר להיות המצב של בריאת העולם של המלכות של הקב"ה בלי המלכויות האחרת בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, בראש השנה פוסקים כל השלטונות האחרים, בראש השנה פסקה עבודה מאבותינו במצרים, בראש השנה אין שלטון אחר יש חירות יש שופר יש מלכות הקב"ה אין שלטון אחר, אתה נפטר מן העבודה של מצרים אתה נפטר מן יוסף בבית האסורים אתה נפטר מן

בסוגיא דהתוקע בשופר של עולה

ניתנו, ואטו נימא דיוכל לגזול אתרוג מחברו לצורך המצוה כי מצות לאו ליהנות ניתנו. עוד יל"ע מסוגיא דפסחים כו. דמבואר דבמעילה איכא פטור דשלא כדרך הנאה, ואם חיוב מעילה בנהנה מהקדש הוא מדין גזילה, יקשה דאמאי בנהנה שלא כדרך ליכא מעילה, עוד יל"ע דמ"ש פטור אינו מתכוין במעילה, והר"מ להלכה כ' בהל' מעילה פ"ו ה"א דחיוב מעילה הוא "עד שיתכוין ליהנות", וכ"ה בתוספתא מעילה פ"ב ה"א, וכן יש להעיר מסוכה ט, א דילפי' דעצי סוכה אסורים בהנאה כהקדש, וע"כ דגם בהקדש הוי ככל אסו"ה ולא מדין גזילה, דזה ל"ש בסוכה.

ונראה ברור בהבנת דברי הגר"ח דאף דהחיוב מעילה הוא מחמת גזילת הקדש, מ"מ הוי פרשה חדשה בגזילת הקדש ול"ה מדין גזילה בהדיוט, והרי כל מעילה הוי בשוגג, ובגזילת הדיוט נחלקו האחרונים בגזילה בשוגג, (ראה בקצוה"ח בסימן כה), אלא גדר הדברים הוא דאיכא איסור השתמשות והנאה לצרכי חולין בשל הקדש, ולא משום דהחסידי להקדש, אלא מחמת דמשנה מדיבורו שיחדו להקדש, (ראה רש"י שבועות כב, א), והא דהמעילה חיובו הוא גזילה מהקדש, היינו מחמת ההשתמשות בהקדש לצרכיו, וגם בקדוה"ג דישי מועל אחר מועל ואינו יוצא לחולין הוי מעילה דגזילה מחמת השתמשותו בהקדש לצרכי חולין, ובזה מבואר הא דשייך פטור דשלכד"ה במעילה בהקדש, דהנאה שלא כדרך אינה נחשבת ללקיחת הנאה ושנוי מההקדש, וכן ניחא הא דבתוקע בשופר של עולה דאמרי' דליכא מעילה

דמצות לאו ליהנות ניתנו, אף דחיוב המעילה הוא מדין גזילת הקדש, אלא דהחיוב גזילה הוא מחמת לקיחתו מהקדש, וכיון דלאו ליהנות ניתנו ול"ה לקיחת הנאה מהקדש שוב ל"ה גזילת הקדש, ובזה ניחא דשייך פטור "דלא אפשר" גבי מעילה בהקדש, כיון דיסוד חיובו הוא מחמת לקיחת הנאת מהקדש לצורכו, וכיון דלא אפשר אינו נחשב לקיחת הנאה לצורכו, וד"ז מוכרח גם בפסחים כו, א בעצי הקדש דבמבשל בהם נאסר מדין שבח עצים בפת, דאם חיוב מעילה הוא מדין גזילה, מ"ש לאסור כאן מדין שבח עצים בפת, ואטו

בגזל מחברו עצים נימא דין שבח עצים בפת, ומוכח כמ"כ דגם להגר"ח יסוד החיוב במעילה הוא מדין איסור נהנה ומשתמש בהקדש, אלא דתשלומיו הם בגדרי גזילה.

ולפ"ז נראה לבאר הא דילפי' אסו"ה בסוכה מאסור הנאה בחגיגה, ובהקדש מש"כ הרמב"ם בהל' סוכה פ"ו ה"טו' עצי סוכה אסורין כל שמנת ימי החג בין עצי דפנות בין עצי סכך "אין ניאותין מהן לדבר אחר" וכו', וכ"ה לשון השו"ע ריש סימן תרלח, וברש"י סוכה לו: כתב בהא דאסור להריח מהדס דהוקצה למצותו, דילפי' מסוכה, ומשמע ברש"י דגם בסוכה האסו"ה הוא מחמת דהוקצה למצותו, וברש"י ביצה לו: כ' דהאסו"ה בסוכה כהקדש, וצ"ל דההוקצה למצותו הוי לעשותו כהקדש דאסור בשימושי חול, והיינו דכמו דבקדשים מלבד איסור

כ' הרמב"ם בהל שופר פ"א ה"ג "שופר הגזול שתקע בו יצא שאין המצוה אלא בשמיעת הקול וכו' ואין בקול דין גזל, וכן שופר של עולה לא יתקע בו ואם תקע יצא שאין בקול דין מעילה, ואם תאמר והלא נהנה בשמיעת הקול מצות לאו ליהנות נתנו, לפיכך המודר הנייה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה", הרי דהרמב"ם הוסיף והקדים שאין בקול דין מעילה, ודומה לתחילת ההלכה שכתב דאין בקול דין גזל, ובר"ה כח. אמרי' ק הטעם דמצוות לאו ליהנות ניתנו, וצ"ע דל"ל להר"מ שני הטעמים, והרי כיון דאין בקול דין מעילה שוב לא נצרך הטעם דמצות לאו ליהנות ניתנו, ובפשטות צ"ל דבכל מעילה ישנם שני חיובים האחת תשלומי מעילה והוא קרן חומש ואשם, ועוד איסור מעילה ליהנות משל הקדש, ואיסור זה נלמד מלא תאכל בשעריך, (ראה ברמב"ם בריש הל' מעילה, ובסה"מ ל"ח קלג, ובפי' המיוחס לרמב"ם בר"ה שם), או מגדרי איסור בל יחל דברו (כמש"כ בש"מ מנחות ד, ב), ולכן לענין תשלומי המעילה כ' הר"מ דפטור לפי שאין בקול דין מעילה, כמו שאין בקול דין גזל דל"ה ממשות, אך מ"מ ישנו איסור ליהנות מהקדש, ובזה כ' הר"מ דאף שנהנה בשמיעת הקול מצות לאו ליהנות ניתנו.

והנה בחי' הגר"ח בהל' מעילה פ"ח כ' וז"ל "דאיסור מעילה בהקדש הוא משום דין גזל הקדש, וכן מוכח מהא דמעילה שיעורו בפרוטה, וצירף את המעילה לזמן מרובה ואכילתו ואכילתו חבירו מצטרפין, אשר כ"ז הוא משום דדין גזילה ב"י, ולהכי הוא דמצטרף בכל גווני, ושיעורו בפרוטה כדין גזל", מבואר בדברי הגר"ח דבכל חיוב מעילה כולל מעילה בקדשי מזבח, כאוכל מבשר של קרבנות הוי בגדרי גזילת הקדש. ולכאורה לפ"ז יש לבאר את דברי הר"מ לענין שופר דמתחילה כ' דאין בקול דין מעילה, והיינו דכיון דחיוב מעילה הוי מדין גזל הקדש, אין בקול דין גזל, אך מ"מ ישנו איסור הנאה מהקדש, ובזה הוסיף הר"מ טעם הגמ' דמצות לאו ליהנות ניתנו, אמנם בדברי הגר"ח שם מפורש דלא רק תשלומי המעילה הם מחמת גזל ההקדש, אלא גם איסור המעילה גדרו אינו איסור הנאה גרידא משל הקדש, אלא איסורו הוא מחמת

גזל הקדש, ודברי הגר"ח שם מוסבים על אכילת פועל דנתמעט דאינו אוכל משל הקדש, ובזה ביאר הגר"ח בישוב קושיית הראשונים בב"מ פז, ב בהא דצריך מיעוט בקמת רעך ולא הקדש דתיפ"ל דאם הפועל יאכל יהיה מעילה, דבלי המיעוט היה מותר לו לאכול כיון דיש לו זכות ממונית לאכול ואינו נחשב גזילה מהקדש עכתו"ד, ומבואר בדברי הגר"ח דגם האיסור הנאה מהקדש יסודו הוא מדין גזילת הקדש.

וצ"ע על דברי הגר"ח דאם גם איסור המעילה הוא מדין גזילת הקדש, מ"ש בזה פטור דמצות לאו ליהנות ניתנו, דפטור זה נאמר במקום שאיסורו הוא ההנאה גרידא, ובזה אמרי' דמצות לאו ליהנות ניתנו, דהנאה של קיום מצוה לא נחשב לקיחת הנאה מהדבר, אבל אם חיובו מדין גזילה לא שייך בזה פטור דלאו ליהנות

בקפיטל תהילים כז - ד הנאמר בחודש אלול: אחת שאלתי מאת השם "אותה אבקש", נראה לבאר בקשת דוד המלך באותה אבקש, עפי"מ דרש"י בנדרים עג. לגבי הפרת נדרים ע"י הבעל מקרא דאותה ולא אותה וחברתה דאין מיפר לב' נשיו בב"א, וכן אמרי' שם לגבי סוטה דאין משקין שתי סוטות כאחת שנאמר והשקה אותה לבדה, וכן דרש"י בחולין כט לגבי פרת חטאת דאין שוחטין שתי פרות כאחת דנאמר ושחט אותה ולא אותה וחברתה, ומבואר דתיבת אותה היא לומר שהיא בדוקא על אותה, ולא ביחד עם אחרת, מעתה נראה דזהו הבקשה אחת שאלתי וכו' "אותה אבקש" שבת בבית השם כל ימי חי, היינו דהבקשה היא שזוכה כלנו כל ימי חי, אך ורק לשבתי בבית ה' גרידא, לחזות בנועם התורה, ולא נעסוק גם בעניינים אחרים, אלא בלתי לה' לבדו אכ"ר.

מעילה, איכא אסו"ה מהקדש מחמת דמיוחדין לגבוה וכנ"ל, ולהש"מ במנחות ד: בהשטות אסו"ה דשלמים הוא מדין בל יחל, היינו דהוי כאוסרו בהנאה ע"י הקדשו ומשום דמייחדו לגבוה, וילפי' מיניה דה"נ בסוכה מחמת יחודו למצוה הוקצה למצותו ואסור בהשתמשות חולין, ומה"ט האסו"ה בסוכה ה"ד אם ע"י ההנאה סותר לדין הסוכה, אבל בהנאה שאינה סותרת למצות הסוכה הכי נמי

מותר. וכ"נ בט"ז בריש סימן תרלח סק"ג "דבזה שוה סוכה לחגיגה דלא תיטול ממנו להנאתך שום דבר לבטל ממנה קדושה שלה", ומדוייק היטב הדגשת הרמב"ם והשו"ע הנ"ל דאין ניאותין מהסוכה "לדבר אחר", דאכן זהו הילפותא של אסו"ה דסוכה מאסו"ה דהקדש וכמש"נ.

מורינו הגרד"ג דויטש שליט"א

הערה בענין הפסק בין התקיעות בעניני תקיעות

בשו"ע סימן תקצ"ב סעיף ג' לא ישיח לא התוקע ולא הציבור בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד, וברמ"א מיהו בענין התקיעות והתפלות אין הפסק. ובמשנ"ב כתב ר"ל דבין תקיעות דמיושב למעומד שרי לכתחילה להשיח מענינם. ועיין בדה"ח שדעתו דבין הברכה עד סוף תקיעות דמיושב אסור להפסיק אפילו בתפלות לכן לא יאמר היה"ר הנדפס במחזוריים בין התקיעות דמיושב רק יהרהר בלבו ולא יוציא בפיו או שיאמר היה"ר אחר גמר התקיעות דמיושב. ובשער הציון הביא שדעת הגאון מהר"י עמדין בסידורו להקל בזה ולדעתו כונת המ"א להחמיר רק בין ברכה לתקיעה וע"כ במקום שנוהגין כן אין למחות בידם עכ"ל. ויסוד הנידון בזה הוא דהא חלוק הפסק בין תקיעות דמיושב למעומד דהוי לאחר שכבר התחיל במצוה לאופן שמפסיק קודם התחלת המצוה, דקודם שהתחיל אין להפסיק אף מעניני תפלות ורק בדבר הנצרך ממש בשביל התקיעה הוא דשרי להפסיק, וכדכתב השו"ע שם בהמשך וא"צ לומר שלא ישיחו בין ברכה לתקיעות אם לא בענין התקיעות ובארו המפרשים דבאופן זה אין לו להפסיק בעניני תפלות כלל ואם הפסיק צריך לחזור ולברך, ובזה הוא שדנו אם בין התקיעות דמיושב יכול להפסיק בתפלות אם הוי כמו התחיל במצוה או שדינו קודם שהתחיל במצוה.

ס"ק כ"ו מבואר שאוכל בתחילה פחות מכזית מרור ומועיל שהברכה תחול, ומבואר חי' גדול שיש חלות ברכה בתחילת המצוה גם כשעושה שלא כתיקונה ואינו יוצא בה יד"ח ואפילו פחות מכזית ומהני להחשב התחלה שיהא לברכה ע"מ לחול. ולפי"ז י"ל דה"נ הכא כיון שמתחיל בתקיעה הרי הוי זה התחלה למצוה והגם שאח"כ תוקע ש"ת ומקלקל את התקיעה שא"א כבר שתצטרף לתרועה מ"מ סוף סוף בשעתו התחיל בתקיעה והוי התחלה של המצוה הגם שלא השלימה וצריך לחזור ולתקוע.

ובדעת הדה"ח נראה דיש לחלק בין פחות משיעור לתקיעה בפנ"ע דפחות משיעור הוי התחלה של מצוה ורק חסר ליה שיעור אבל תקיעה בלא תרועה לאו מידי הוא דכל מצות תקיעה היא לבוא כפשוטה לפניו ואין בזה שום מעשה מצוה כלל [וזכר לדבר לשיטות הסוברים שיש קיום כל שהוא בחצי שיעור במצוות, ותקיעה לחוד י"ל דלאו כלום היא כנראה בל' השו"ע סו"ס תקצ"ג].

ובהנך תרי שיטות תליא מה שמקשים העולם איך בכלל אפשר לברך על שופר דכיון דאית לן ספק בתרועה הרי על צד שאין תשר"ת תרועה נמצא שלא קעביד מצוה כלל והוי הפסק בין הברכה למצוה, והביאו כן מד' רש"י בעירובין דף ג' דבמקום שיש ספק אם מקיים בהך מעשה את המצוה חשיב זה הפסק בין הברכה למצוה. והנה לשי' המהר"י עמדין לא קשיא דהברכה חלה מיד על התקיעה הראשונה ולא מגרע לן מה שעשה אח"כ הפסק להך תקיעה ע"י תקיעה שלא כדינה דסוף סוף הו"ל התחלה בעלמא שכבר אפשר לברך ע"ז על דעת להמשיך את המצוה ולקיימה בהמשך כהלכתה, אבל לשי' הדה"ח ודעימיה שנחשב שלא חלה המצוה שהרי אסור להפסיק אח"כ בעניני תקיעות צ"ע, ומבואר בזה דהם סבירא להו דהגם דלא חלה הברכה עוד מ"מ הפסק לא הוי דכיון שעוסק בקיום המצוה ומחמת המצוה קעביד להך תקיעה מספיקא הגם שקמי שמיא גליא שאין זה תקיעה אבל אין כאן הפסק והיסח הדעת בין הברכה למצוה כיון שהגברא מיהא במצותו הוא שעוסק, וזה מהני רק שהתקיעות עצמן אינם הפסק אבל לא יוכל להפסיק בעניני תפילות, וכמו מי שצריך לדבר שיביאו לו שופר דלא הוי הפסק אבל ודאי אין יכול להוסיף עוד הפסקה דסוף סוף עוד לא חלה הברכה. [וצ"ל דלא דמיא לרש"י בעירובין דהתם איירי במצות תנופה של קרבן ויש ב' קרבנות מסופקים שאחד מהם טעון תנופה וע"ז כתב רש"י שא"א לברך דהוי ספיקא, דהתם הא לא הויא חיוב על הגברא של תנופה כי אם מצות הקרבן וכל קרבן בפני עצמו הוא ספק ורק שנבוא לדון שיברך ממ"נ ע"ז שפיר אמרי' דעל הצד שקרבן זה אינו טעון תנופה הרי אינו עוסק במצות התנופה של הקרבן האחר כלל דמה שייכות בין קרבן לקרבן אבל כאן הוי חד עסק שעוסק בקיום מצותו. ויש בזה דיבורים בכמה אנפי דעבדינן מצוה באופן של ספיקא, וע"י היטב בפר"ח סימן תע"ה לענין כורך שדן בזה אם ספיקא הוי הפסק, ואכמ"ל].

ואמנם צ"ב שיטת הדרך החיים והכרעת המשנ"ב, דמהי"ת שייחשב זה כמו הפסק בין הברכה למצוה הא כבר התחיל בתקיעות, וצ"ל דכיון דעבדינן הנך תלתא סדרים דתשר"ת תש"ת תר"ת משום ספיקא דתרועה אם הוא גנוחי גניח או ילולי יליל או תרוייהו ולדעת הרבה ראשונים הוי זה ספק ממש מן התורה ואם התש"ת היא התרועה לא נפיק באיך כלל, ונמצא שעל צד דתש"ת או תר"ת עיקר הרי מה שעשה תשר"ת לא יצא בזה ידי חובה, ונמצא שלית ליה התחלה במצוה כלל, ועל כן אסור להפסיק לומר היה"ר דהו"ל כמו קודם התחלת המצוה. והגם שהרי התחיל בתקיעה בתחילה ונמצא שלכל הפחות תקיעה אחת אית ליה והספק הוא רק על המשך המצוה וא"כ הא שוב הו"ל כמו הפסק בתוך המצוה, אכן הרי שיטת הרבה ראשונים והכי קי"ל בשו"ע סי' תקצ"ס"ח דכל שהפסיק בקול פסול כבר א"א לצאת עם התקיעה דבעינן שיהא לתרועה פשוטה לפניו ולאחריה וההפסק מפיקע מזה תורת פשוטה לפניו ונמצא שע"י שתקע ש"ת ואם ההלכה ששברים לחוד או תרועה לחוד עיקר הרי הפסיק בקול פסול לאחר התקיעה הראשונה ולית ליה פשוטה לפניו ולא התחיל במצוה כלל.

ובשיטת מהר"י עמדין [וכן רבים הנוהגים לומר היה"ר בין הסדרים] י"ל עפי"מ שמצינו בתוס' בפסחים דף קט"ו ע"א דסבירא להו שכשאין לו ירקות לכרפס אוכל קודם הסעודה מרור שלא בכוונה לצאת ומ"מ מברך ע"ז ברכת המצוות דמרור ועיקר כוונתו לצאת הוא באכילה אח"כ עם המצה ומ"מ הועיל מה שהתחיל לאכול בלא כוונה לצאת שייכול כבר לברך ע"ז, ובמשנ"ב סימן תע"ה

והגם שבין כך הפסיק בתקיעות הראשונות מ"מ זה לא מתיר להפסיק עוד [וכמו דאם הפסיק בין הברכה לתקיעה בדבר שהוא צורך ממש כמו הביאו שופר דזה לא מתיר להפסיק עוד בענין אחר ואם הפסיק צריך לברך], וכל הספק הוא בתוך התרת שכבר התחיל בודאי במצוה, ובזה הכריע 'ומסתברא דאסור'. והגם שלא זכינו לטעמו ונימוקו מ"מ לפנינו הכרעת רבינו המהרי"ל דיסקין שלא להפסיק, ודלא כמוש"כ.

ואיכא לעיוני לפי"ד המהרי"ל דיסקין דהא בזמן המשנה שלא היו נוהגין בתקיעות דמיושב וכל התקיעות היו על סדר הברכות והיו תוקעין שלש במלכות שלש בזכרונות ושלש בשופרות, ונמצא שהיו מפסיקין בין התקיעות בסדר התפילה עוד קודם גמר המצוה. וצ"ל דשאני סדר הברכות שכך תקנו והם חלק מחיובי התקיעות שופר והם ודאי לא הפסק דהם חלק מהמצוה דשופר מדרבנן, אבל להוסיף תפילות ועניני שופר שלא מתקנת סדר הברכות אסור להפסיק, ולפי"ז בודאי דאמן יש לענות על ברכת זכרונות ושופרות דהוה חלק מסדר המצות שופר וכמו שבזמן חז"ל היו הציבור עונין אמן על ברכות זכרונות ושופרות ה"נ בכה"ג.

ואולי אפשר עוד דגם הפיוטים שהם הוספה בסדר התפילה נמי שרי לומר וכמו שהש"ץ אומר הנך פיוטים בתוך תפלתו דמצי להוסיף על הברכות הנך פיוטים ה"נ לשומעים זה מישך שייך לסדר של מלכות זכרונות שופרות, וכל ד' המהרי"ל דיסקין הוא רק בתקיעות דמיושב לומר תפילות בתוך התרת כמו היה"ר או וידוי על זה הוא דכתב לאיסורא אבל לא באופן זה שהווי זה תוספת בסדר הברכות וצ"ע בזה.

ויש לדון בזה מצד אחר, דלפי"ד הגרי"ז שמי שלא שמע כל החזרת הש"ץ אינו שייך לקיום של תקיעות על סדר הברכות, הרי יתכן שבכה"ג יהא אסור לו לענות אמן דהווי זה כעניית אמן מן הצד אבל אין לו את הקיום של סדר הברכות ואסור לו להפסיק בעניית אמן בעלמא. וה' יאר עיננו במאור תורתנו.

והנה לפי המבואר בד' הדרך החיים והמשנ"ב נראה פשוט דכל זה שכתבו שאין להפסיק בתפלות היינו בין סדר לסדר בין תשר"ת לתש"ת ובין תש"ת לתר"ת וכמו המנהג שנהגו רבים לומר ביניהם יה"ר, אבל להפסיק בתוך התרת אחר שכבר התחיל בודאי חלק מהתקיעות הגם שלא עשה כל התשע תקיעות שפיר רשאי להפסיק בעניני תפילות וכיו"ב דאין בזה חומרא יותר מהפסקה בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד דכיון שכבר התחיל במצוה וכבר חלה הברכה בודאי [עכ"פ לאחר ג' תקיעות דתר"ת] שוב ממילא מצי להפסיק בעניני תפלות. ועובדא הוי שא' איחר לבוא ולא שמע תקיעות דמיושב והוורו לו שיברך קודם תחילת התקיעות של מעומד היינו בשעה שמסיים הש"ץ ברכת מלכות, ונתעורר נידון אם יכול לומר אחר התקיעות היום הרת עולם וארשת שפתינו וביותר אם שרי ליה לענות אמן על ברכת זכרונות ושופרות, ולכאורה נראה פשוט שיכול דכיון דעבדינן במלכות תשר"ת תש"ת תר"ת נמצא דממ"נ יש לו ג' תקיעות וכבר התחיל במצוה, ודינו כמו הפסק בין מיושב למעומד וכנ"ל.

וראיני לידידי הגאון מוהר"מ גוטסגנדה שליט"א (בגליון "הביאני חדריו" ער"ה אשתקד) שכתב עפ"משי"כ המשנ"ב בשם הדה"ח דבין הברכות עד סוף התקיעות דמיושב לא יפסיק אפילו בעניני תפילות דיש להזהר במי שאיחר ולא שמע התקיעות דמיושב ומכרך לעצמו לפני התקיעות דמעומד שלא יאמר הפיוט היום הרת עולם וארשת שפתינו [רק לאחר שופרות]. עכ"ד. ולולי שאיני כדאי היה נלע"ד שיכול לומר וכנ"ל. והגר"מ העיר מל' המשנ"ב עד סוף התקיעות דמיושב, אבל לכאורה עיקר המכוון בזה הוא על מה שנהגו בהפסק ביה"ר שזה בין סדר לסדר ורק ע"ז הוא שאסור להפסיק.

אבל מצאתי בעז"ה בשו"ת מהרי"ל דיסקין בקונטרס אחרון אות ע"ט שכתב שלא כדברינו, וז"ל צריך עיון בתקיעות דמיושב עצמן, אי שרי להשיח מענינים, אך קודם תרת ודאי לא, דהא שמא עיקר הם והווי קודם המצוה, ואף שע"כ הפסיק בתקיעות, מ"מ מי שאכל שום וכו'. - ומסתברא דאסור. עכ"ל. ופירוש דבריו הקצרים, כפיה"נ קאי עמש"כ הרמ"א דבין התקיעות דמיושב למעומד שרי להפסיק בענין התקיעות והתפלות, וע"ז דן מהו בין התקיעות דמיושב עצמן, וכתב דזה ודאי דקודם תרת אסור ומשום דהא איכא צד שעוד לא התחיל במצוה,

הגאון רבי מדדכי גוטסגנדה שליט"א

הערות בהלכות שופר

למצוה מן המובחר. ודעת התוס' דדין כפופין הוי לעיכובא. ולהלכה קיי"ל (כנ"ל) דתרווייהו הוי רק למצוה ולא לעיכובא.

והרמב"ם (פ"א משופר ה"א) כתב: ושופר שתוקעין בו וכו' הוא קרן הכבשים הכפוף, וכל השופרות פסולין חוץ מקרן הכבש. ומבואר בכסף משנה ובבית יוסף בשם הר"ן, דהיינו קרן הכבש הכפוף. והיינו דס"ל דתרווייהו הוו לעיכובא. וכ"כ הסמ"ג. [וע"ש דדעת הכלבו וא"ח דלהרמב"ם רק דין כפוף לעיכובא].

*

והנה עוררו דלכאוי"ל שחלוקים הנך ב' דינים דאיל, וכפוף, זה מזה. דדינא דכפוף, דזהו מטעמא דכמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי, זהו לכאוי' מדיני 'התקיעה', וכמבואר בתוס' וברא"ש דזהו משום שהתקיעה הוי' לתפילה ולזכרון, אבל דינא דשופר של איל - אף דזהו משום עקידת יצחק - זהו מדיני ה'שופר', ודו"ק. (ובעיקר

א. שופר של ראש השנה של איל וכפוף

בשו"ע (ס' תקפו ס"א): שופר של ראש השנה מצותו בשל איל, וכפוף, ובדיעבד כל השופרות כשרים בין פשוטים בין כפופים, ומצוה - גם בשאר מינים - בכפופים יותר מבפשוטים, [ושל פרה פסול וכו'].

והמקור בגמ' (ראש השנה טז ע"א) אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקב"ה וכו' כדי שאזכור לכם עקידת יצחק. ועוד לקמן בגמ' (שם כו ע"ב) אמר רבי לוי מצוה של ראש השנה ושל יום הכיפורים בכפופין וכו'. ומיית מרבי יהודה דבעינן של זכרים וכפופים. והטעם משום ד"כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי". ובירושלמי איתא: כדי שיכפפו לכם בתפילה.

ונחלקון הראשונים אם הנך ב' דינים, דאיל, וכפוף, הוו לעיכובא: דעת הרמב"ן הרא"ש והר"ן דכפופים אי"ז לעיכובא אלא רק לכתחילה, וכן דינא דאיל אינו אלא

כדרכו ודרך תקיעה בהכי ל"ה, אך אכתי צ"ע אם אוהזו אחר, או כרכו בטלית, וכמדו שאין העולם נזהרים בזה ע"ש]. עכ"ד.

ב) והנה הרגיש בזה דמדין ציפהו זהב דאם נשתנה קולו פסול, אפשר דיש לחלק דזהו רק בציפוי וכיו"ב המחובר בשופר, משא"כ בנ"ד, אלא שכ' להעיר מדינא דנתן שופר לתוך שופר.

איברא דבאמת בל' הרא"ש והר"ן מבו' דאין הפסול דנתן שופר לתוך שופר מדין שינוי הקול, רק כתבו דאז הו"ל קול שני שופרות [ושופר א' אמר רחמנא ולא ב' וג' שופרות]. ומ' דמשום שינוי הקול ל"ה איכפ"ל. [ואמנם לדעת הט"ז (סי' תקפו סק"י) י"ל דעכ"פ להרא"ש מינו ל"ה כקול ד"א ע"ש. ואולי כמו"כ בציפהו מבחוץ במינו].

ואפשר דהביאור בזה, דכמו דלדעת רי"ו (הנ"ל) ליכא בזה פסול שינוי הקול כציפהו זהב, וכ"ה גם דעת הריטב"א דאין החיצון פוסל בו מפני שמשנה קולו, כיון שעומד בפ"ע שאינו מסייע לערב כח בקול כעין ציפוי ע"ש, ואפשר דכמו"כ מה"ט אף להפוסלים אי"ז מטעם שינוי קול, אלא רק מטעמא דב' שופרות.

ומעתה - א"כ הוא דאין הפסול משום שינוי קול אלא משום בו"ג שופרות - א"כ אפ"ל בנידון דידן הנ"ל, נהי דפסול דב' וג' שופרות שייך אף בציפהו שלא במין שופר, (וכדמינו בראשונים דס"ל כן לענין ניקב וסתמו שלא במינו, ולענין הוסיף עליו כלשהו, וע"ע ברא"ש לענין ציפהו שלא במקום הנחת פה), מ"מ אפשר דכ"ז עכ"פ רק בגוונא דהוי עכ"פ כהוספה וחלק מהשופר, [ופסולו משום דמ"מ הו"ל כב' שופרות], אבל בנ"ד דאי"ז מין השופר, וגם מינכר כענין חיצוני ודאי"ז כלל כהוספה וכחלק מהשופר, אולי אף ל"ה בכלל פסולא דב' שופרות, וצ"ע למעשה. [ועי' בס' מנחת פתים (שיירי מנחה) שכ' לענין ניקב וסתמו, דאם יש נקב בשופר וסתמו בידו הוי כסותם שלא במינו, וצ"ע לנ"ד].

ג. אתקין רבי אבהו תשר"ת וכו' (מאמור וצ"ל)

בגמ' (ראש השנה לד ע"א) אתקין רבי אבהו בקיסרי תשר"ת, ומשום דמספק"ל דלמא תרועה הוי תרוייהו דגנח ויליל, ומסיק בגמ' דבעי' גם תש"ת ותרת"ע ע"ש.

והראשונים הביאו לדעת רה"ג - וכ"ד כמה ראשונים - דמה"ת יוצאין תרועה בכל גווני, ורבי אבהו ראה לתקן תקנה שיהיו כל ישראל עושין מעשה אחד ולא יראה ביניהן דבר שההדיטות רואין אותו כחלוקה. אבל דעת הרמב"ם דבאמת הוי ספק גמור אם יוצאים מה"ת בזה או בזה, עי' בב"י, [וכ"ה בטושו"ע סי' תקצ ס"ב]. ומ"מ מצינו בכ"מ דצירפו הפו' לדעת רה"ג, ואכהמ"ל.

והנה יודע שהאדמו"ר מרדו"ן וצ"ל פנה לגדולי ישראל בדורו בטענה שיש לחוש לדעתו אודות זיהוי דג התכלת, כיון ד"ספיקא דאורייתא לחומרא" ושמא זהו התכלת. ומסופר שהבית הלוי השיב לו, דמה דאמרי' סד"א לחומרא, זהו רק היכא דאם יחמיר ויעשה אז עתה בודאי יקיים הדאורייתא, אבל כאן גם לאחר שישם תכלת זו המסופקת עדיין מסופק אם קיים, ובוה לא אמרי' סד"א לחומרא ע"ש. [וע"ע בפמ"ג א"א סי' קצד, ג]. [וטעמא דמילתא, אולי זהו לדעת הרמב"ם דסד"א מדרבנן לחומרא, וע"כ במקום דישאר בספק לא חייבוהו, ודו"ק].

ושמעתי להקשות מהא דבשו"ע (סי' תקצג ס"ב) דמי שאינו יודע כל הג' סדרים דתשר"ת תש"ת ותרת"ת, יעשה עכ"פ הסדר שיודע, והטעם כיון דשמא יכוין האמת (ע"ש בב"י בשם הר"ן, ובמשנ"ב סק"ג), ומ' בפשוטו דהיינו דחייב בזה מדינא [היינו משום ספק דאורייתא], והא הכא גם לאחר שיעשה נשאר בספק אם יצא, ומ"ט מחוייב לתקוע. וצ"ע. (א. ה. ואולי היינו רק מדרבנן, ולאחר תקנת רבי אבהו. העירוני).

ומ"מ קושי' זו רק לדעת הרמב"ם ודעימיה דהוי ספק, אבל לדעת רה"ג ודעימיה, הרי באמת מה"ת יוצאים בכל גוונא, ובודאי מחוייב במה שיודע, (ומצינו בכמה גווני דסמכו להלכה ע"ד רה"ג), ודו"ק.

הנידון ע"ע בקונטרס הביאורים - שערי שמועות להגרמ"ש שפירא וצ"ל - ראש השנה כו ע"ב).

[ויש לציין עוד בענין התקיעה לתפילה ולזכרון - להמובא מהספה"ק שתקיעת שופר הוי' כצעקה פנימית מעומקא דליבא. וראה עוד בספר משאת המלך להגרמ"מ דיסקין וצ"ל (ע"ת פרשת בלק) - ובשם מרן הגרי"ז - בהא דתקיעת שופר הוי' כ"תפילה ע"י קול שופר" וע"ש].

והנה עפי"ז יש לפלפל בדקדוק לשון הרמב"ם הנ"ל, דבמה שכתב 'ושופר שתוקעין בו, הזכיר גם דין הכפוף, אבל במ"ש כל ה'שופרות פסולין' חוץ מקרן הכבש, לא הזכיר לדין הכפוף, ואף דמ"מ ס"ל דג"ז הוי לעיכובא, [וע"ש בכסף משנה המקור לזה], דמ"מ אינו מפסולי ה'שופר'. ודו"ק.

*

והנה דנו להלכה (בדבר המצוי) בשינה את השופר מצורתו הטבעית, אם כשר, או דבעינן דוקא כצורתו בבהמה, [כמו הא דסי' תקפו ס"ב לענין אם שינה צד הקצר וצד הרחב]. והובא מדברי הפמ"ג דמשמע דשינוי מכפוף לפשוט, לא פסול, [ועי' בתשו' מנחת יצחק (ח"ח סי' נד) דאפשר דזהו קיל משאר שינויים וע"ש]. והנה לכאו' כמו"כ בשינה מפשוט לכפוף, דאינו נפסול, וי"ל דגם אף מרויחים בזה למעליותא ד'כפוף'. אמנם יש שכ' דאפשר שעפי"ז אינו בגדר שופר כפוף. (הו"ד בפסקי תשובות (רס"י תקפו), ועוד).

ולכאו' יש לדון דיהיה תלי' בהנ"ל, דאכן זהו אי דינא דכפוף הוי ג"כ מדיני ה'שופר', אבל אי הוי רק מדיני ה'תקיעה', אפשר דשפיר מהני אף כיפוף שאינו מברייתו, ועיין.

*

עוד דנו הפוסקים, להלכה דקיי"ל דתרוייהו הוי רק למצוה ולא לעיכובא, דמ"מ ביש לו של כבש פשוט או של שאר מינים כפוף, הי מינייהו עדיף. ולהנ"ל יש לדון ולפלפל דתלי' אם יש להקדים מעלת ה'שופר' - איל, או מעלת צורת ה'תקיעה' - בכפוף.

ואמנם המשנה ברורה (סי' תקפו סק"ה) הביא למסקנת רוב הפוסקים דיש להעדיף הכפוף, משום דדינא דכפוף הוי' תקנה דרבנן [כלשון הגמ' מצוה בכפוף], כדי שיכפפו לבם בתפילה, אבל שופר דאיל הוי רק מנהג שנהגו כל ישראל מעולם זכר לעקידה, ולמצוה מן המובחר ע"ש.

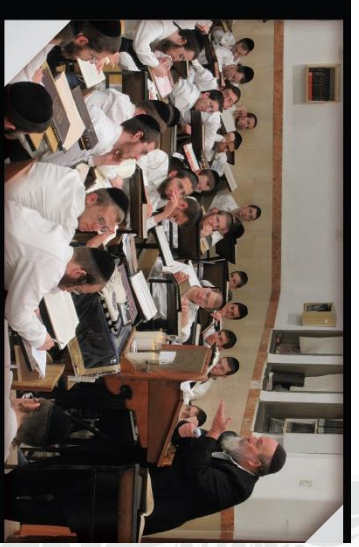
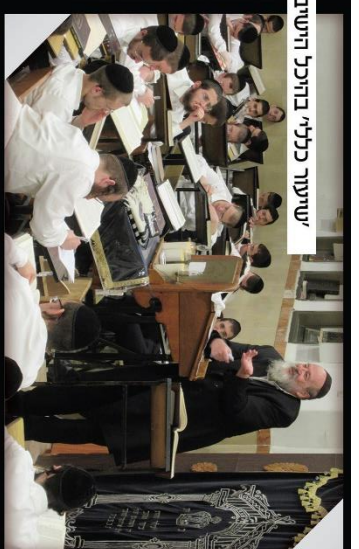
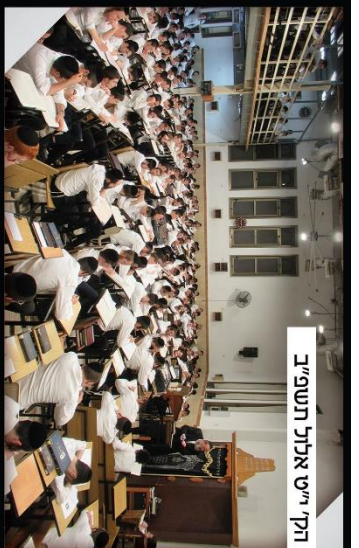
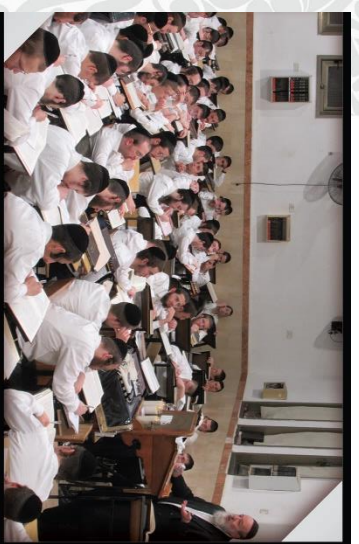
ב. בדין כיסה השופר בידו ובטלית

א) **ראיתי** לחכ"א שליט"א (בקובץ בית אהרן וישראל תשרי-חשוון תשס"ז) שכתב לעורר לענין התוקע בראש השנה ומכסה בידו או בטלית מקצת מהשופר, דמאי שנא מהא [דציפהו זהב (סי' תקפו סט"ז), ומהא] דכתב הרמב"ן (שם סי"ז) דאלו שמציירין צורות לנאותו [אפי' במקצתו] לא יפה הם עושים שמא נשתנה קולו וכו', וה"נ ניחוש משום שינוי קול שופר.

וכתב דהיה אפ"ל שלא פסלו שינוי קול בשופר אלא כשהוסיף בגוף השופר, דאז ע"י מה שנתנה קול השופר נחשב כאילו אין הקול ממין השופר אלא קול של זהב וכדו', אבל אם לא דבקו לשופר לא איכפת לן.

אלא שהעיר דמ"מ צ"ע ממ"ש בשו"ע (סי' תקפו ס"כ) גבי נתן שופר לתוך שופר ותקע בפנימי שכשר בתנאי שלא ישנה קולו, ואם לאו פסול. ואמנם עי' בב"י שהביא בשם רי"ד דס"ל דכשר אפי' נשתנה קולו מחמת החיצון, ומשום דלא דמי לציפהו זהב מבחוץ דפסול אם נשתנה קולו, דהתם הזהב מחובר בגוף השופר והו"ל שופר וד"א, אבל הכא אינו מחובר ע"ש, אך הא עכ"פ בשו"ע פסק כדעת שא"ר דפסול, וא"כ צ"ע טובא אמאי ל"ח באוחזו בידו ונשתנה עי"ז קול השופר ע"ש, [ושוב ר"ל דכל דהוי

שיעור כללי בוילכל הישיבה הקי"ט אילול תשפ"ב

גורמים לזיה כתב הלהמשיך

לקראת הימים הנוראים, בפתחה של שנת תשפ"ג, פונה הישיבה הקדושה לנוגריה וידידיה
אנחנו זקוקים לעזרתכם!

מחויבים ותורמים - שותפים וזוכים!

בוגרי הישיבה וידידיה מחויבים יותר וזוכים יותר. זו הזכות שלכם להיות שותפים בתרומה של לפחות 180 ש"ח, להיכרת ולהיחתם בספרן של צדיקים.
מזן המשגיה הגה"צ רבי טוביה נוביק שליט"א יתפלל על התורמים למגביה ימים נוראים, לאחר אמירת תהילים בהיכל הישיבה מידי יום בעש"ת.
בתרומה של 180 ש"ח יוכנס שמכם לתפילה המיוחדת.

היש לך דבר אהל המליך?

כנכל שנה ייערך מעמד תפילת "מי שברך" למספר מצומצם של תורמים למגביה המיוחדת לקראת הימים הנוראים. שלוש תורמים בלבד, שישאם ליבם להחזיק בעץ החיים בשותפות של 200 ש"ח כפול 10 חודשים (לבעלי הוי"ק קיימת - תרומה חודשית של 180 ש"ח) יזכרו בתפילת "מי שברך" שתיערך ע"י רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א בשעת קריאת התורה בעיצומו של היום הדין.

מפני טרחא דציבורא, מוגבל לשלושים תורמים בלבד!

לתרומות: מוקד התרומות 04-6100010 | מערכת נדרים - ישיבת כנסת יצחק חדרה